

N:o 139.

Ank. till Riksd. kansli den 30 april 1909, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående öfverlåtelse till Östhammars stad af det till komministern därstädes upplätta boställe $\frac{1}{4}$ mantal Gammelbyn n:o 3 i Börstils socken.

(I. A.)

I en den 16 april 1909 till Riksdagen aflåten proposition, n:o 202, har Kungl. Maj:t under återopande af närlagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för samma lag föreslagit Riksdagen medgifva, att det till boställe åt komministern i Östhammars församling upplätta hemmanet $\frac{1}{4}$ mantal Gammelbyn n:o 3 i Börstils socken må, i den mån enskild rätt ej därigenom kränkes, till Östhammars stad afstås, mot det att staden ej mindre tillhandahåller komministern fri bostad med trädgård i staden än äfven till nuvarande och blifvande innehafvare af komministerstjänsten för nu ifrågavarande boställsförmån utgifver ersättning, hvilken — med hänsyn till penningvärdets fallande — skall bestämmas till den myckenhet spannmål, $\frac{1}{3}$ råg, $\frac{1}{3}$ korn och $\frac{1}{3}$ hafre, som efter nu gällande medelmarkegång motsvarar ett belopp af 800 kronor, att af församlingen lösas efter tioårigt medelmarkegångspris, dock att lösesumman icke någonsin må understiga 800 kronor, med rätt för vederbörande indelningshafvare att kvartalsvis uppbära beloppet å stadens kassakontor.

Till ofvanberörda statsrådsprotokoll har departementschefen i ärendet anført följande:

»Hos Eders Kungl. Maj:t har Östhammars stad efter beslut å allmän rådstuga i underdånighet anhållit, att det jämlikt drottning Kristinas resolution af den 29 mars 1647 staden till utrymme och mulbete af kronan donerade, men sedermera af staden till boställe åt den därstädes anställda komministern upplåtna $\frac{1}{4}$ mantal Gammelbyn n:o 3 i Börstils socken måtte få till stadskassan indragas, mot det att Östhammars stad, som hade att tillhandahålla komministern fri bostad jämte trädgård inom staden, till nuvarande och blifvande komministrar erlade en årlig ersättning af 680 kronor, hvilket belopp i jämnadt tal skulle motsvara ränta efter 6 procent å det af särskilda kommitterade med hänsyn till arealen för egendomen upptagna jordvärde af 11,305 kronor.

Beträffande omförmälda hemman har i ansökningen upplysts, att det samma, som vore beläget omkring 1 kilometer väster om Östhammars stad i Börstils socken, bestode af 40 tunnland 2,1 kappland åker, äng och odlingsmark samt 56 tunnland 24,5 kappland skogs- och betesmark. Skog finnes icke å hemmanet, hvarför såväl innehafvaren som brukaren finge köpa allt bränsle. Den odlade jorden utgjordes af cirka 15 tunnland gammal odaljord, till största delen sandjord. Den öfriga odlade jorden bestode till $23\frac{1}{2}$ tunnland af nyodlad ängsmark, delvis ej tillräckligt utdikad, samt till $1\frac{1}{2}$ tunnland af naturlig äng. Hemmanet, som vore taxeringsvärderadt till 8,000 kronor, vore för närvarande af komministern i Östhammar utarrenderadt mot ett årligt arrende af 300 kronor kontant samt åtnjutande af vissa förmåner in natura, uppskattade till ett belopp af 160 kronor.

På grund af nådig remiss har kammarkollegium låtit i ärendet höra vederbörande boställshafvare samt Börstils och Östhammars församlingar å gemensam kyrkostämma, hvarjämte underdåniga yttranden inforrats af magistraten i Östhammar, domkapitlet i Uppsala och Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län, sistnämnda båda yttranden dagteknade respektive den 2 och den 25 oktober 1907.

Samtliga de sålunda hörda hafva tillstyrkt ansökningen.

Magistraten har därvid särskildt framhållit, att den frivilliga öfverenskommelse, enligt hvilken hemmanet i fråga upplåtits åt komministern, icke, såvidt utrönas kunnat, blifvit befastad af någon myndighet.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande har meddelat, att enligt upplysningar, som inhämtats under hand, till de förmåner, som uppkomme för staden af det ifrågasatta öfvertagandet, särskildt skulle höra den, att staden, som underhölle samtliga till bostället hörande hus utom ett, nämligen en lada, komme att, i och med egendomens disponerande för stadens egen räkning, kunna bereda sig bestämda lättnader i denna under-

hållsskyldighet. Detta förhållande ansåge Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande böra tagas i betraktande vid bestämmande af ersättningen till komministern för boställets afstående. På grund häraf hemställde Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, att det årliga aflösningsbeloppet icke måtte sättas lägre än till 700 à 800 kronor.

Kammarkollegium, som den 25 juni 1908 yttrat sig i ärendet, har icke heller haft något att erinra mot bifall till ansökningen, dock under villkor och förbehåll att enskild rätt ej därigenom kränktes samt att staden ej allenast tillhandahölle komministern fri bostad med trädgård i staden utan ock till nuvarande och blifvande komministrar utgåfve såsom ersättning för nu ifrågavarande boställsförmån ett årligt belopp af kontant 800 kronor att af vederbörande indelningshafvare kvartalsvis å stadens kassakontor uppbäras.

I anledning af hvad kammarkollegium sålunda anfört och hemställt hafva vederbörande lämnats tillfälle att ånyo yttra sig i ärendet.

A allmän rådstuga den 21 oktober 1908 har Östhammars stad förklarat sig ingå på det af kammarkollegium afgifna förslaget, hvilket jämväl biträdts af samtliga öfriga i ärendet hörda vederbörande; hvarjämte justitiekanslersämbetet uti underdånigt utlåtande den 17 februari 1909 förklarat sig icke hafva något att erinra mot bifall till framställningen på de af kammarkollegium föreslagna villkor.

På grund af hvad i ärendet förekommit anser jag skäl ej förefinnas att motsätta sig den begärda öfverlåtelsen.

Den jord, hvarom i förevarande ärende är fråga, synes emellertid vara af den beskaffenhet, att densamma jämlikt 114 § regeringsformen och prästerskapets privilegier af den 16 oktober 1723 icke kan till Östhammars stad afstås, på sätt nu blifvit ifrågasatt, utan Riksdagens och Kyrkomötets bifall.»

Statsutskottet, till hvars förberedande handläggning förevarande framställning hänvisats, har icke funnit anledning till anmärkning däremot och får förty hemställa,

att Riksdagen för sin del må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

Stockholm den 30 april 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.
